

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 24. Tristis est anima mea. Timorem hunc & mortis tristitiam Christus assumpsit, vt illam nobis auferret: ostendens se unicornem de quo Daudid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

ment illum iam nunc patientem & morientem. Iam illas in corde & anima tolerat, ex eo quod illas animam consideret & euoluat, quas postmodum in corpore nouit se toleraturum. Hic intus animam habeo, quam mille & mortales transodiunt sagitta: Sagitta Dominus me sunt. Sufficit haec poena cui subiaccio, vt vitam mihi tollat & ebibat respirationem. Quorum indignatio tibi spiritum meum. Potissimum autem me torquent & cor assigunt metu, terrore, tristitia, eius quod iam mihi video prae paratum: nec mireris verba mea lamentabilis: vnde & verba mea dolere sunt plena. Heu quae verba, quanto dolore paucae plenissima! Tristis est anima mea vsque ad mortem, sustinete hic & vigilate mecum. Heu amici charissimi, heu quanta in cor meum irruit tristitia! Tanta est vt ego & mors vix vno gradu diuidamur. Adhaerete mihi comites, hic mecum sustinete, hic mecum vigilas agite infomes.

58
I.
Verbi Su-
stineo
explica-
tio.

Num. 11.
14.

Exod. 18.
18.

Deut. 19.

II.
Tristitia
Christi

Notanda est emphasis horum verborum *Sustinete hic & vigilate mecum*. Hae loquendi forma quis vitur, quando tanto praegratur pondere, vt solus illud leuare nequeat & manus postulat ab alio subsidiarias. Diuina roboratus virtute eduxit Moyses populum illum de Aegypto: magnum hoc erat onus ob tantam populi multitudinem, nam bellatorum duntaxat transibant sexcenta millia, sed maius ex natura plebis obstipa, pernicaci & seditiosa; sic vt ipse fateatur sibi humeros deficere tanto oneri sustinendo: vnde sic Deum tandem alloquitur. *Cur impositi pondus vniuersi populi huius super me? Non possum solus sustinere onem hunc populum, quia grauis est mihi.* Consultit illi sacerdos Iethro Sacerdos Madianita: Amice, quando pondus adeo graue est vt illud vnus sustinere nequeat, adiutorem aduoctet, & hoc tibi incumbit agendum: viros in auxilium tibi conuoca quibus fidas. *Vtra vires tuas est hoc negotium, solus illud non poteris sustinere,* &c. *Prouide de omni plebe viros potentes, & timentes Deum,* &c. *Leuisque sit tibi partio in alio onere.* Acquiescit Moyses sacerdoti consilio, vt ipse testatur iam moriturus. *Dixi vobis: Non possum solus sustinere vos,* &c. *Non valco solus negotia vestra sustinere & pondus, & iurgia. Date ex vobis viros sapientes,* &c. Inuinit Dominus Apostolis suis heu vos Discipuli mei, heu quanto praegratur pondere: *sustinete mecum, adeste mihi & vestra praesentia onus hoc subleuate, mecum pariter vigilate.* O caeleste mysterium! O Venerabile Sacramentum! Quam mirabile risu est supremam caeli laetitiam ad

mortem vsque in terra contritari? Gaudium mystico Angelorum mortalibus inter homines pressum tum, angustis: Dei fortitudinem trememem: ipsum robur timet, virtus infirmatur, vita mortem reformidat: vetumtamen talis est mentis eius abieccio qua torquetur, vt subsidium & fauorem a creaturis suis rogare videatur.

Quod homo a Deo quareat auxilium, quod corporis & animae suae pondus sustineat, frequentissimum est: omnium ori & lingua haec apprimè verba conueniunt: *Alitua nos Deus saluamini nosse,* &c. Omnibus nobis incumbit ex consilio Apostoli recurrere ad Deum atrocibus tribulationibus, ac supplices deprecari vt nobis comes adhaereat, & vires subministrat quibus illas cum merito lucroque sustineamus: *Ve possitis sustinere.* Quod homo supplices Deo palmas extendat ne ab eo deseratur, ne ipse discedat, sed filius adhaereat. Achates, aequum est, dicendū cum Palaemilla. *Deus ne alingeris à me, Deus meus in auxilium meum respice.* Quod homo a Deo pollulet vt secum vigilet ne forte contra eum leo rugiens praeualeat inimicus, suadet aequitas & necessitas: *Excurre, quare adhaerens Domino.* Porro quod Deus hominis requirit societatem & subsidium quod pondus sustineat meritis & laboris, quod premittit, dicendo: *Sustinete hic, &c.* Quis tale vidit vquam aut potuit imaginari? Heu gloria caelorum, quis tãtis te iniecit angustis? Quis ita tuam turbauit venustatem, cor tuum exercebat, vultum tuum contestauit, tuam vitam turbauit alacritatem, tuum tremore corpus percussit, animamque afflixit sanctissimam? Quare te his detinet angustis, vt mendicus a creaturis tuis postules auxilium: *Sustinete hic & vigilate mecum!* Eia age Christiane, tuos huic oneri humeros suppone, hunc (datur venia verbo) adiuua Dominum, cum illo vigila, cum illo ora, patere cum illo, eius cum illo penam sustine, eius tibi crucem impone & animi tristitiam quam pro peccatis tuis sustinet.

S. 24 Tristis est anima mea. Timorem hunc & mortis tristitiam Christum assumpsit, vt illam nobis auferret: ostendens se vniuersum de quo Dauid.

Etiam rationem proferunt D. Athanasius a. D. Ambr. b. & D. Aug. r. quod praeter deum tenentis exponitur verbum *Cepi* quo r. Passus sunt Evangelistae in eadem significatione quam diximus *Accepit*, q. d. sibi Christus assumpsit ante. b. 27. 100

1. Luc. Quos illos molestos & intolerabiles timores & tristitia mortis: in quem finem? ut nos ab illis redderemur immunes, suam nobis ipso dante fortitudinem & mentis alacritatem, qua roborati necum mortem non timeamus pusillanimes.

1. Cor. Sed cum acceptemus & recipiamus excitati. Nonnulli inquit D. Ambr. timorem hunc, tristitiam mortis, & agoniam salutis repellunt: verum ego inquit, nequam illum ab his velim excusatum, quinimo quanto illas apertius confiteor, tanto Domini erga me pietatem cerno liquidius. Ego autem excusandum non puto, sed etiam nunquam magis pietatem Dei manifestatque demiror. *Mihi enim contulerat mihi, nisi meum suscepisset esset.* Ingens fuisse haud dubie beneficium hoc solum, si me Deus sua benignos omnipotenti a mortis timore & tristitia liberasset: ac multo pretiosius est, eiusque magis commendat pietatem, dum affectus illos in se suscepit, quocumque ab illis me liberaret. Loquatur iterum D. Ambr. Ergo pro me doluit, qui pro se nihil habuit quod doleret. *Et frustrata delectatione delectatus aeterna, ratio mea infirmitas affatur.* Suscepit enim tristitiam meam ut mihi suam letitiam largiretur. *Et vestigio nostris descendit: sicut ad mortis ruinam ut nos suis vestigiis succurrit ad vitam.* Consideret ergo tristitiam nomine qui crucem praedicat. Hoc egit Christus Dominus antequam [sic] benedictus in saecula] ut nos eriperet ab omni eo, quod nobis molestum est & grave: quia verò inter omnia quae talia sunt, supremum est mortis formido, ab illa non voluit remittit & veditavit illam in seipso suscipiens, quod factum est, ut illam à nobis tolleret. Hoc duobus implevit modis.

1. Primo: rescindendo & amputando radicem principalem timoris mortis. Notissima omnibus est doctrina D. Pauli principalem mortis timorem oriri ex peccato. *Stimulus mortis peccatum est.* Stimulus qui visceta peccati in hora mortis peccatum elicit: etenim impius Antiochus in extrema illa mortis agonia ita crudeliter affligebat: vocem eius audivimus. *Seminarum malarum quae feci in Hierusalem* & quid atrocior acerbus quando manifesto laboras vitae discrimine, nisi tuorum memoria peccatorum, condone tibi comparandum sit coram supremo Deo iudice, ut eorum cum solutione severam reddas rationem? Egregie nos de hoc praemovuit Spiritus Sanctus: *Ne intuearis vinum quando stans est, cum splendaverit in vitro color eius: neque videtur blanda, sed in nonissimo mordebit ut coluber, & sicut regulus venena diffundet.*

Hieron. Epist. de la Noza, Tom. II.

Quam tibi formosa censetur illa tot aciculis composita & bene culta? quam alacri delectat colore voluptas oculis tuis oblata? Quam gratus avaro color auri? Quanta possides illud voluptate, qua te melleo blanditiae, sicut ille qui bibit ut gustet amplius? Porro tandem adveniente morte nullus ita vivaciter mordet coluber, nulla vipera tam molestos insigit mensus, nullus basiliscus pennis ita te replet mortalibus: itaque mors molesta est metumque ingerit, sed propter peccata principalis. Venit Christus atque in se illa suscipit & imponit. *Sui peccata nostra portavit in corpore suo super lignum.* Per illum habemus coram remissionem, quia illa sibi clemens imposuit: & per hoc nos ab omni timore liberavit.

1. Bl. 24

III. Stupemus omnes opus apum cum per illas fanos habeamus mellis: sed times illas, quia gerunt aculeum, quo te pungunt. Si quis veniret & aculeum tolleret, iam vltra apes non times sed imperterrite manum inficeris dulcissimo fauo quo fruereris. Mors apis est: etenim in iustis gaudium conficit fani gloria, quocirca dixit Apollolus: *Mori lucram:* verum tamen est illi stimulus nempe peccatum, quod nos ipsa veniente, timore percellit. Hunc Christus abstulit stimulus, illum in se suscipiens, quia sibi eisdem imposuit solutionem, & per hoc ab omni timore liberamur, pace gaudio & tranquillitate delectamur: dixit enim Apollolus: *Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Iesum Christum.*

Rom. 5. 1

IV. Secundum novimus fuisse medium, de quo suscit SS. Patres, quod scilicet Christus sibi sumpsit quidquid mors habet asperum, terribile, horribile molestum & animum illum igitur his omnibus affectibus afflavit. Quam considera: ecce timeris paver, radio afficitur, tristatur, & agonizat affectus illi non sunt illi proprii sed nobis, inquit D. Ambr. Si pondere graviori supprimas quo tibi deficiunt humeri, & quis accesserit alter, illudque à te tollens suis audacter imponat, claro clarus est te exonerandum & cum agilitate ambulaturum.

60

Nemo non novit quod ipsa nos docet experientia in eo quod ante diximus de ape, quod aculeo suo lancinet: quod si corpus pungat mortuum, aculeum non perdit, at si vivum, inhaeret illi cum visceribus, ipsaque moritur. O quam notabile discrimen, sed proposito nostro supra modum appositum! Mors apis est ingens, & prius corpora vulnerabat mortua: nam omnes propter peccata nostra eramus mortui

177

III. Apis na- tura.

Philip. 24.

Rom. 5. 1.

IV. Secundum

60

co

Rom. 8. 10 sensu, quo dixit Apostolus. *Corpus quidem mortuum est propter peccatum, &c.* Idcirco quantumvis pungeret, nec aculeum nec vires amittebat; verum Saluator noster viuus erat, imo & ipsa vita per essentiam, caro eius nescium est caro viua, sed viuificans, etiamque produ- cens vitam, quia in se continet vitam per essen- tiam, quae est ipsa diuinitas, ut ipse de illa lo- cutus exposuit. Carnem hanc vitam mors mo- mordit stimulo timoris ita fortiter & efficacia- ter, ut ad iuriam cordis & viscera penetrauerit, prout modo contemplanur: etenim angus- tia illa timores & motores quibus ad mor- tem vsque contristatur, aculei sunt mortis; por- ro hic illos ipsa reliquit, & sine illa mansit: quocirca iam omnem perdidit fortitudinem, af- petitatem, & feritatem qua cunctos percellerat, quam iam sancti minime reformidant aut ab il- la fugiunt, imo potius illam desiderant cur- runque illi obuiam cum D. Paulo: & non so- lum eius reformidant praesentiam, sed insuper illam irident & verbis illis explodunt quae Propheta dixerat & repetiit Paulus Apolol. **1. Cor. 14.** *est mors victoria tua? Vbi est mors stimulus tuus?* **55.** iam illum amissisti dum Christum nihil venia morderes, qui tibi stimulum cepuit & occidit. *Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum:* his congrue dixit D. Hieronymus. *Gratias tibi Christe saluator Epist. 3. ad tua agimus creatura qui tam potentem aduerso- rium nostrum, dum occideris, occidisti.* Noltram circa **grin. 70.** in te mortem suscipiendo, nobis illa mortua corruit, & meum, tristitiam, & horrorem susci- piendo quem illa nobis inferebat, omnem con- triuisti, ut iam nos amplius non iouadat addat- ue cruciatum.

In Ps. 23. Sententia est D. Basil. D. Hier. & D. Augusti- ni litterarem esse sensum de Christo verborum Dauid Psallentis: *Dilectus quem admodum filius vnicornium.* Propalam est dilectum hunc signa- re Christum super quem in specie columba Spi- ritus S. descendit & vox clarifona Patris ino- nniit. *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Hic est dilectus primigenius, in quo & per quem nos Deus amore prosequitur. Hic est, inquit velut vnicornis: qua de causa compa- ratur vnicorni? D. Basil. & D. Hieron. opinantur per hoc eius signari fortitudinem: quia nota pas- sibilis est fortitudo vnicornis, inquit D. Basil. sicut illum Deus apud Iob describit. *Vi in Iob diuinitus* **D. Bas. 1.** (verba sunt Auctoris) *unicornis est animal insu- perabile virtute, hominibus maxime subiectum,* **20. 1.** *aus obtemperat; non enim caro ipsum, aus vni-*

*culo ligabit, neque dormiet: ad praesep. & multa alia de ipius libertate & inuoluntate adparendam hominibus in ea prophetia parte dicuntur. Omni- no singularis est (vi credimus D. Gregor.) quod L. 1. Deus Iob confirmat de vnicorni extrahit hoc 23. D. Isidorus; illum nullis posse viribus compie- hendi, sola potest illum puella subigere, quae se homilem illi obtinet dilatatis brachiis, sicut sum offerens & pectus in reclinatorium. *Virgo est puella* **D. Hier. 1.** *proponitur. qua veniens sinum aperit, in quo illi omni ferocitas postposita, eque deponit, sicque ab illius eis, & quibus capi quaritur, repente velas inuolu- reperitur.* Si hoc, ut ait D. Basil. vnicornium est, ecce quam eminenter in Christi Domini incar- natione compleatur.*

Sed his praeritis declarare voluit Dauid (ex iudicio D. Basil. & D. Hieron.) victoriam quam referret de Iudaeis, de quo ibidem ipse vaticinatus fuerat quod ipsos velut cedros Li- bani comminueret: *Confringet Dominus Cedros Libani:* cui sententia fauic antiquus Ter- tullianus. Verumtamen subest alia ratio sumpta ex eo quod omnibus pessimum est de vni- corni & prosequitur notissimus magister nos- ter frater Ioannes a S. Gemignano in summa sua, confirmans in prouincia Libi tantam esse venenatorum serpentum copiam, ut referent Abulense, nonnulli credant quod Deus populi sui rebellionem, per illos puniretur, inde eos malorum Angelorum ministerio adduxerit, eos- que ita venenatos esse ac mortificos, ut Scrip- tura vocet eos *ignis serpentis.* Cum ad potum accedunt in fontibus & stagnis aquarum, a- quas insiciunt summeque illis venenum infun- dunt ardentissimum. Creauit ibidem Deus in remedium vnicornem corum suo medicinalem, qui illud extinguit: naturali ducta instincla animalia ad potum accedentes circumcirca fon- tes vel stagna se demittunt petteritiam veneni, quo fontes cognoscunt insedctos, d' succ ipse re- niat qui cornu suo saluifero illas conigit; ac bibens quasi totum ebibit ipse venenum, cas- que reddit expurgatas, sic vt summa hauriant illas voluptate cetera animalia, quommo se il- lis iniiciant ad caloris sui flagrantissimi refrige- rium.

Habes hic rationem quare Dauid Christum et comparet vnicorni, ob id quod in aquis opera- tor, de quo paulo superius dixerat: *Dominus super Ps. 132.* *aquas multas.* Aquae illae, aquae sunt fluminis mortis, quae per hunc humani generis currit al- ueum: *Omnes morimur & quasi aquae diluimus.* **2. Reg. 19.** Tellatur illa sapientissima Theocurtis Regi Da- uid.

vid. in hac aqua iniecit serpens infernalis post peccatum per arum, dolorum, timorum & angustiarum venenum, quæ furentem excitant agoniâ, non erat qui ex aquis illis haurire præsumeret: omnes mors periret: imo & ipsum Moysen, qui cum tanto vigeret robore, ut solo clamore Ægyptios inestheret, illam tamen terribilissimam fugiens desertit Ægyptum, & in terram eiusque Madian incolam proficiscitur: Ipsum Prophetam Eliam, virum tanta potestate præditum, ut solo verbo suo coelos clauderet & aperiret, atque ex illis naves aquarum terræ, nunc ignem ad sui contemptores educeret: exurendos, ita meticolosum reddidit ut fugam inierit ex terra: Hæc etiam ad montem Horeb. Venit insignis venena acronis: ipse etenim est qui plena potestate his aquis imperat: cū ipse sit qui claves habet mortis & vitæ, & potentiam adfert divinitatis suæ sacratissimam quæ in SS. litteris per eorum delicta: Elixque vita per essentiam: accedit hic ad aquas illas calque tangit. & nunc sitiens ebibit. Illam confidens, quàm tristis sit, sibi timens, auer, sollicitus, quasi omne hoc venenum timoris angustia, & tristitia: mortis degulasset. Pro

bit. 23. *ambrosius galsanus in vitam.* Ait Apoll. Non tantum ait quod mortuus sit, sed quod omnes mortis lapides guttauerit, quales sunt angustia, retores, & tristitia, per hoc sic aquas illas, ab omni purgavit veneno, ut iam salutes sint, & non dum horrende, ac timenda vitis sanctissimis: sed ex summo gaudio, voluptate & alacritate libenter exhauriant: iam ad eius conspectum etiam, eam votis omnibus exoptat, & si quando illa ipsa denuntietur: eam cum honore laxi suscipiant. *Latus sum in his qua dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus.*

§ 25. *Messias Dominus in horto tristitiam, & timorem, quem seminavit Adam, quo nos ab illa reddidit immures, sicut in Malthe seu insula Melitensi, a viperis, & patet in D. Andrea & alijs Sanctis.*

H is appositè considero quod contigit viperis ac colubris insula Melitensis: nam e-rant hi ceteris omnibus venenatioris: quâdoquidem nullum morderent quem veneno non nocerent. Vna ex illis vipera in Paulum insulæ illam morsura quem tenera momordit, suam illi toxicum venenum: verumtamen non illum valuit inhaerere, imo potius esse ipse illam de manibus excutens in terram deiecit contra illam &

infirmam, ipse saluus & incolumis. Hinc ortum est ut omnes illius insulae viperae venenum suum amiserint, & necum quis earum postmodum veritus est venenum morsumque pestiferum, sed insuper nascuntur ibidem quædam lingue serpentes lapideæ quæ contra venenum præsentissimum sunt antidotum. Totus mundus viperis abundabat, morte adeo venenosa, ut quotcumque pingerent, omnes morentur pena, timore & tristitia calamitosa. Accessit vna & Christum pupugit, qui tantò maiori quàm D. Paulus virtute pollebat, quàmto pelagus quàm torrens aquas complectitur vberiores. Momordit illum, mortale suum illi iniiciens venenum, quia realiter mortuus est. Quid egit cum illa? Breui tempore de carne sua sanctissima hanc eiecit viperam, relictus in mortalibus: & inde in Ecclesia sua promanavit, ut iam sanctis nõ sit mors quæ timorem ingrat, non quæ occidat: iam mors non interficit, sed morderedo vitam tribuit & salutem, estque porta quam ingredimur v æternâ vitâ gaudeamus.

Vnde in Ecclesia sanctorum mors iam non dicitur mors, sed natalis, *Natalitia* quia morte accedente, non solum vitæ non patiuntur iacturâ, cantur sed locrum acquirunt perpetuæ & immortalis natalitia. Quam insignia sunt illa. Vatis Isaia verba, quæ SS. mors D. Marth. completa testatur in Salvatore nostro eorum. & convenienter expendit D. Amb. *Vere languis Isai. 53. 4. res nostras ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Matth. 8. 17.* tum esse semen malorum, dolorum, & infirmitatum: suadet autem ratio, ut quicumque tale semen seminaverit, talem quoque colligat proutentum (a) & quicumque tale fecerit, tale luat. Sic (a) qui en ille amicus Iob de peccatoribus adstruit. *Qui sal hanc seminavit dolores & mesent eos.* Congruè nobis que sal consulit Spiritus S. *Fili, ne semines mala in sulcis pagne, intus, & non metes ea in septuaginta. Si quid Isai. Iob 4. 8. pio definitionem spectat peccati à Moysè descri. Eccl. 7. 3. ptam. Radix germinans sei a amaritudinem. O Dent. 29. quàm peruersum semen: hoc primum patens no-*

ster Adam nostræ iniecit nature quando fructum comedit sibi vitium & peccavit: etenim in illa semen seminavit malorum omnium per-barum, angustiarum, & infirmitatum. Hoc quominis que tu facis similiter: dum enim vel unum mortale committis peccatum, semen seminas dolorum omnium contrituum & aduersitatum, *Tribulatio & angustia in sinum animam hominis imperantis malum.*

Videamus modò Christum: ecce huius seminis copiosum colligit proutentum. *Infirmis*

179

I. Cur dicitur, non solum vitæ non patiuntur iacturâ, cantur sed locrum acquirunt perpetuæ & immortalis natalitia. Quam insignia sunt illa. Vatis Isaia verba, quæ SS. mors D. Marth. completa testatur in Salvatore nostro eorum. & convenienter expendit D. Amb. Vere languis Isai. 53. 4. res nostras ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Matth. 8. 17. tum esse semen malorum, dolorum, & infirmitatum: suadet autem ratio, ut quicumque tale semen seminaverit, talem quoque colligat proutentum (a) & quicumque tale fecerit, tale luat. Sic (a) qui en ille amicus Iob de peccatoribus adstruit. Qui sal hanc seminavit dolores & mesent eos. Congruè nobis que sal consulit Spiritus S. Fili, ne semines mala in sulcis pagne, intus, & non metes ea in septuaginta. Si quid Isai. Iob 4. 8. pio definitionem spectat peccati à Moysè descri. Eccl. 7. 3. ptam. Radix germinans sei a amaritudinem. O Dent. 29. quàm peruersum semen: hoc primum patens no-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN